

Tuinier slim met een beheerplan

Tekst **Greet Tijskens** Foto's **François De Heel en Stefan Jacobs**

Gazon of bloemenborder, moestuin of bomengordel: elke groenvorm in je tuin vraagt werk. Tenminste als je het beeld dat je hebt, wilt behouden. Hoeveel werk er nodig is, hangt af van de groenvorm. In een moestuin ga je intensief aan de slag, terwijl je in een schaduwborder maar enkele keren per jaar hoeft te wieden. Hoe weet je wat je wanneer moet doen? Een beheerplan maakt alles in een wip duidelijk.

Neem meer uit en deel me met buren of vrienden.

Tuintaken

Een beheerplan is een jaaroverzicht per groenvorm. Je somt de taken op per groenvorm of per tuinelement. Een gemakkelijk voorbeeld is het gazon. Dat maai je elk jaar vijftien tot twintig keer, tussen april en oktober. Dat is zo duidelijk en eenvoudig, dat je het niet eens in een beheerplan hoeft te gieten. Veel tuiniers maken wel een beheerplan voor de moestuin. Daar moeten allerlei taken op het juiste moment gebeuren. Erwtjes zaaien stel je niet zomaar drie weken uit omdat je even geen zin hebt.

Extra hulp

Elke groenvorm vraagt werk. Meestal gaat het om verschillende soorten taken. Het is handig om die taken in een jaarplan te gieten. Doe je niet al het werk zelf, omdat je technische kennis mist, geen zware fysieke inspanningen aankunt of niet graag op een ladder staat? Dan weet je aan de hand van je plan wanneer je iemand moet inhuren. Een beheerplan maak je maar één keer, om het daarna jaar na jaar te gebruiken. Natuurlijk kun je evalueren, verfijnen en bijsturen. Nuttig, toch?

Twee voor de prijs van een

Neem je een ontwerper onder de arm, vraag dan niet alleen een ontwerp, maar ook een beheerplan. Als je bomen en struiken plant, bestaat dat beheerplan uit twee delen: een voor de korte termijn en een voor de lange termijn. De hoeveelheid zonlicht op de bodem verandert flink in de loop der jaren. Een beheerplan in twee delen vertelt je precies wat je op korte en op lange termijn moet doen.

KORTE TERMIJN

Een beheerplan voor de korte termijn gebruik je net zolang als er zonlicht valt op de bodem tussen de bomen of struiken. Het geeft een antwoord op de volgende vragen:

- Hoe beheer je de zonminnende kruidlaag?
- Hoe voer je de begeleidingssnoei van bomen en struiken uit?

LANGE TERMIJN

Een beheerplan voor de lange termijn gebruik je zodra de kruinen sluiten en er geen zonlicht meer valt op de bodem. Het geeft een antwoord op deze vragen:

- Hoe beheer je de schaduwminnende kruidlaag?
- Hoe beheer je de bomen en struiken? Ze hebben nu geen snoei meer nodig, behalve als die deel uitmaakt van het eindbeeld, zoals bij een haag, leiboom of knotboom.

**ONTDEK ONZE VOORBEELDEN
EN DOE INSPIRATIE OP
VOOR JE EIGEN BEHEERPLAN.**

Hoe beheer je een bomen- of struikengordel?

Een struikengordel in de tuin is de vertaling van een bosrand in de natuur. Struiken en kleine bomen sluiten een bos af van lichtinval. De kruin werpt schaduw op de bodem eronder. De bodem is bedekt met een strooisellaag of kruidachtige schaduwplanten.

Plant de struiken of bomen met voldoende afstand ertussen, zodat ze hun natuurlijke habitus kunnen ontwikkelen. De habitus is de vorm en afmeting die een plant aanneemt als hij vrijuit kan groeien. Bijvoorbeeld een ronde kruin van vijf meter diameter voor een sleedoorn.

Geef je een boom alle ruimte die hij nodig heeft, dan merk je dat op lange termijn. Een mooie vorm en weinig beheer zijn het resultaat. Het nadeel? Net na de aanplant ziet het er ijl en kaal uit. Je krijgt pas na enkele jaren een echt groenvolume. De kruinen werpen voorlopig geen schaduw op de bodem. Er valt nog licht op de grond, waardoor kruidgroei mogelijk is. Wieden is de boodschap.

Volg deze stappen voor een optimaal beheer

Het eerste jaar? Tijd om te planten!

IN NOVEMBER

- ▶ Maak de grond plantklaar.
- ▶ Plant de boom of struik.
- ▶ Breng een laag houthaksel aan om de bodem af te schermen van het licht. Laat daarbij wat ruimte rond de stam. De bodem blijft vochtig en er zullen minder eenjarigen kiemen. Wied regelmatig. Het houthaksel verteert nog voor de kruinen sluiten.

IN APRIL

- ▶ Plant de zonminnende kruidlaag van vaste planten. Ze bedekt de bodem onder het jonge houtgewas.
- ▶ Zaai eventueel eenjarigen in. Die zorgen nog dit seizoen voor kleur en voorkomen ongewenste kruidgroei. Vanaf het tweede jaar nemen de vaste planten de plaats in van de eenjarigen.

Dit doe je op korte termijn (de eerste drie tot vijf jaar)

- ▶ Plant je een bosje aan, dan hoef je de bomen en struiken niet te snoeien. Ze mogen uitgroeien.
- ▶ Kroon een boom op als hij langs een oprit of paadje staat. Je kunt er dan vlot langs of onder. Haal de onderste takken weg. Doe dat als de boom jong is, ten laatste tien jaar na de aanplant.
- ▶ Met struiken kun je net hetzelfde doen. Dat heet 'sleunen'. Verwijder de takken die in de weg zitten. Volg met je hand de tak die je weg wilt tot je aan de volgende tak komt. Daar knip je. Hangt de tak nog altijd in de weg, neem dan de volgende tak en doe hetzelfde. Op deze manier voorkom je dat je te veel ineens weghaalt of dat je de natuurlijke habitus verknoeit.
- ▶ Wied de kruidlaag drie tot vier keer per seizoen.

Dit doe je op lange termijn (vanaf het vijfde jaar)

- ▶ Grijp alleen in de struik of boom in bij problemen.
- ▶ Haal dode en gebroken takken weg.
- ▶ Als takken elkaar kruisen, zullen ze na verloop van tijd tegen elkaar schuren. Haal een van beide takken weg.
- ▶ Zodra de kruinen sluiten, werpen ze schaduw op de bodem. De zonminnende kruidlaag zal plaats ruimen voor een schaduwminnende. Plant ze zelf aan of laat ze spontaan ontstaan, bijvoorbeeld met hondsdrif of bosviooltje. Hoe beheer je deze kruidlaag? Door selectief te wieden, een keer per seizoen. In de schaduw groeien maar weinig grassen. Je zult vooral zaailingen van bomen moeten weghalen. Doe dat minstens een keer per jaar. Zo voorkom je dat de boompjes te groot worden om ze nog gemakkelijk weg te kunnen halen.

Hoe beheer je mediterrane kruiden?

Mediterrane planten vragen extra aandacht in ons klimaat. Hun oorspronkelijke biotoop is vochtig en koel in de winter en droog en warm in de zomer. In mediterrane landen groeit er nauwelijks gras in de zomer. Maar onze koele en natte zomers zijn wel ideaal voor grassen. De mediterrane planten kunnen er niet tegenop. Haal de grassen dus regelmatig weg. Mediterrane kruiden verhouten spontaan. Als je niet ingrijpt, krijg je een mooi en grillig struikje. Wil je dat niet, snoei de plant dan om zo lang mogelijk uit te stellen dat hij verhout.

Hoe beheer je een zonnegordel?

Een zonnegordel wied je met de hand. Haal de eerste drie jaar na de aanleg regelmatig de grassen en ongewenste kruidgroei weg. Na drie jaar is de gordel helemaal dichtgegroeid. Vanaf nu volstaat drie tot vier keer wieden per seizoen.

Hoe beheer je verhardingen?

Verhardingen vragen een heel regelmatig beheer. Precies omdat ze niet uit planten bestaan. Plantengroei vermijden is arbeidsintensiever dan plantengroei beheren. Veeg je de verharding even vaak als je je gazon maait, dan heb je geen kruidgroei. Voorkomen is de meest effectieve methode.

Volg deze stappen voor een optimaal beheer

HALFOPEN VERHARDINGEN

Kasseien, tegels en klinkers zijn halfopen verhardingen. Ze hebben voegen waarin planten kunnen groeien. Herstel elke verzakking van de verharding, dan krijg je geen verzamelplaatsen van water en zand. Zijn de gesloten voegen versleten? Vul ze dan weer op.

Elk week even vegen voorkomt meer werk later:

- ▶ Je haalt het organische materiaal weg en verwijdert zo mogelijke groeiplaatsen.
- ▶ Loop je weinig op de verharding? Dan is vegen een prima alternatief. Het verstoort de rust en zonder rust kan een plant niet groeien.

Veeg je niet wekelijks, dan krijg je je vroeg of laat kruidgroei in de voegen. Wat nu?

- ▶ Krab de voegen met een speciale voegenkrabber. Die bestaat uit nagels op een lange steel.
- ▶ Borstel de voegen met een onkruidborstel. Die bestaat uit staaldraad, is zeer smal en heeft een lange steel.
- ▶ Maai met een moterzeis met draadkop. Of monteer er een kleine borstelkop op. Alleen het bovengrondse deel van de plant verdwijnt, de wortel blijft leven. Door herhaling put je de plant uit en verdwijnt hij. Verwijder altijd de losgemaakte planten.
- ▶ Gebruik een rugbrander. Door de verhitting barsten de celwanden. Alleen het bovengrondse deel van de plant sterft. Wortelonkruiden blijven leven. Door herhaling put je de plant uit en verdwijnt hij. Heet water geeft hetzelfde effect.

OPEN VERHARDINGEN

Grind en steenslag zijn open verhardingen. Hierop kunnen overal planten beginnen te groeien. Regelmatig vegen of harken voorkomt kruidgroei.

- ▶ Een vastgetrilde of gewalste grindverharding is verdicht. Die kun je vegen.
- ▶ Een losse grindverharding hark je beter. Planten krijgen dan maar weinig kans om zich te vestigen. Harken is ideaal als je niet vaak op het grind loopt. Je verstoort dan toch de rust van de planten.

En als er toch planten groeien?

- ▶ Op vastgetrild grind verwijder je de planten met een hak of krabber.
- ▶ Op los grind wied je met de hand of met een penwortelsteker.
- ▶ Of werk net zoals bij de halfopen verhardingen met een rugbrander.

Meer lezen over hoe je je tuin optimaal beheert?

Stappen naar een ecologische tuin leert je alles over de aanleg en het beheer van een ecologische tuin.

Ledenprijs: € 31,50 – Boekhandelsprijs: € 38,50 (excl. verz.)
ISBN: 9789080662278

Bestel het boek bij je lokale afdeling
of via www.velt.nu/winkel